

10. Тарасюк І. В. Культурний шок як один із факторів адаптації та реадaptaції мігрантів у новому соціокультурному суспільстві / І. В. Тарасюк // Психологічні перспективи. — 2011. — Випуск 17. — С. 232—240.

11. Україна серед країн-лідерів з міграції [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://news.dt.ua/SOCIETY/ukrayina_sered_krayin-lideriv_z_migratsiyi-95898.html

Статтю подано до редакції 23.10.2012 р.

УДК 338.22 : 330.34.014 + 330.322

В.В. Токар, канд. екон. наук, доцент
кафедри міжнародних фінансів,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

АНОТАЦІЯ. У статті оцінено вплив інноваційно-інвестиційної діяльності в реальному секторі економіки України на рівень економічної безпеки держави; виявлено перспективи зростання обсягу реалізації інноваційної продукції при дотриманні порогового значення фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності в реальному секторі економіки України.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: економічна безпека, економічна безпека держави, індикатори економічної безпеки, інноваційно-інвестиційна діяльність, реальний сектор економіки.

АННОТАЦІЯ. В статье оценено влияние инновационно-инвестиционной деятельности в реальном секторе экономики Украины на уровень экономической безопасности государства; выявлены перспективы роста объема реализации инновационной продукции при достижении порогового значения финансирования инновационно-инвестиционной деятельности в реальном секторе экономики Украины.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: экономическая безопасность, экономическая безопасность государства, индикаторы экономической безопасности, инновационно-инвестиционная деятельность, реальный сектор экономики.

ANNOTATION. The article is devoted to the evaluation of innovation and investment activity in a non-financial sector of economy impact on the level of the state economic security. The prospects of growth of innovation production sales based on threshold level of financing of innovation and investment activity in a non-financial sector in Ukraine are revealed.

KEY WORDS: economic security, state economic security, economic security indicators, innovation and investment activity, non-financial sector of economy.

Постановка проблеми. У якості індикатора науково-технологічної безпеки України в Наказі Міністерства економіки України «Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України» від 02.03.2007 № 60 (далі — Наказ № 60) зазначається такий індикатор як частка підприємств, що впрова-

джують інновації, в загальній кількості промислових підприємств, що оцінюється у відсотках із зазначенням порогового значення на рівні 50,0 % [1], проте відсутня подальша аргументація щодо інструментів досягнення вказаного рівня. Державна інвестиційна політика відіграє вирішальну роль у формуванні підвалин ефективного інноваційного розвитку національної економіки [4, с. 11], тому особливої уваги заслуговує шляхи стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності з метою забезпечення економічної безпеки держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для оцінки наявності інноваційного розвитку підприємств реального сектору економіки авторський колектив у складі Н. Гончарової, Г. Швиданенко, І. Капаруліна та ін. рекомендують до використання класичну виробничу функцію. Підприємницькі здібності як фактор виробництва є непрямомою ознакою наявності інновацій, хоча й не виступають абсолютним доказом [6, с. 25].

А. Яценко наводить аргументи на користь використання коефіцієнта еластичності для визначення обсягу попиту на інвестиції та інновації при зміні їх пропозиції [7, с. 60], що дозволить покращити прогнозованість розвитку національної економіки та спланувати рівень державної підтримки реального сектору економіки.

С. Захарін пропонує оцінювати вплив корпоративних структур на інноваційно-інвестиційний розвиток економіки за допомогою таких показників [3, с. 8]: співвідношення між темпами змін у показниках інвестиційної та інноваційної сфер діяльності груп економічних суб'єктів господарювання в цілому й належних до корпоративного сектору; непараметричні рангові коефіцієнти зв'язку, що визначають його щільність між рівнями інвестиційно-інноваційної активності суб'єктів у національній економіці в цілому та суб'єктів корпоративного сектору.

У ході модельних експериментів для продуктивності праці Є. Балацьким і А. Раптовським на основі використання регресійного аналізу запропонована економічна залежність з використанням параметрів: середня продуктивність праці (ВВП, ділений на чисельність зайнятих); питомі (на одного зайнятого) витрати на дослідження й розробки; питомі (на одного зайнятого) інвестиції в основний капітал [2, с. 8—9]. До недоліків цього підходу належить занадто мала вибірка (понад тридцять країн за один рік), тому до отриманих прикладних рекомендацій необхідно ставитися з обережністю.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення необхідного рівня фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності з метою досягнення порогових значень індикаторів стану науково-технологічної безпеки держави в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фактичні результати впровадження промисловими підприємствами інновацій протягом 2003—2011 рр. значно відрізняється від встановленого цільового рівня. Зокрема, у 2011 р. показник індикатора підприємств, що впроваджували інновації, зупинився на позначці 12,8 %, що складає лише 25,6 % від критично необхідного рівня (відповідно до Наказу — 50,0 %).

У цінах 2011 р. (на основі дефлятора ВВП) виявляється, що фінансування інноваційної діяльності в промисловості України максимального рівня досягло в докризовий період, а саме в 2007р. на рівні 20,739 млрд грн (рис. 1).

Рис. 1. Фінансування інноваційної діяльності в промисловості України у цінах 2011 р. упродовж 2000—2011 рр., млрд грн¹

Примітка до рис. 1: 1 — розраховано й складено автором на основі [5; 8]

З метою визначення обсягу фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності на одного зайнятого за регіонами України впродовж 2003—2011 рр. дані щодо фінансування підприємств за регіонами України були поелементно поділені на дані щодо середньої кількості зайнятого населення за цей період, у результаті середнє значення за регіонами в цінах 2011 р. склало 0,075 %/ (грн/прац.). Для визначення вагових коефіцієнтів загального коефіцієнту чутливості частки підприємств, що впроваджували інновації, від фінансування інноваційної діяльності на одного зайнятого, нами використано показник середньої кількості промислових підприємств за регіонами України.

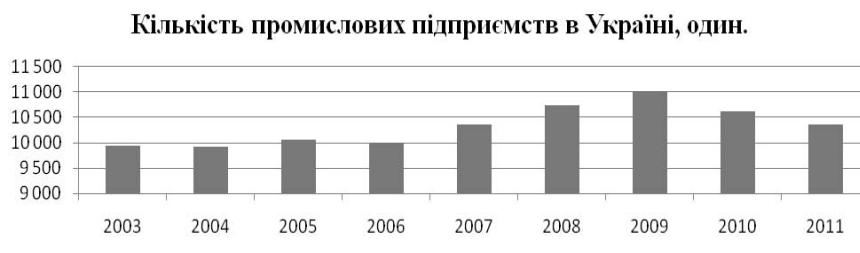

Рис. 2. Кількість промислових підприємств в Україні впродовж 2003—2011 рр., один.¹

Примітка до рис. 2: 1 — складено автором на основі [5; 8]

Відповідно до Державної служби статистики України, максимальна кількість промислових підприємств була зареєстровано в 2009 р. на рівні 10 995 одиниць [8] (рис. 2). Для визначення вагових часток коефіцієнта нами використано таку формулу:

$$k_{ij} = \frac{Q_{ij}}{\sum Q_{ij}}, \quad (1)$$

де k_{ij} — вага частки підприємств, що впроваджують інновації, до фінансування інноваційної діяльності на одного зайнятого i -го регіону в j -му році;

Q_{ij} — кількість промислових підприємств i -го регіону в j -му році.

Коефіцієнт залежності частки підприємств, що впроваджували інновації, від фінансування інноваційної діяльності на одного зайнятого визначається за такою формулою:

$$k_{\text{ІннВпр}} = \sum k_{ij} \quad (2)$$

де $k_{\text{ІннВпр}}$ — коефіцієнт залежності частки підприємств, що впроваджують інновації, від фінансування інноваційної діяльності на одного зайнятого;

k_{ij} — елементна складова залежності частки підприємств, що впроваджують інновації, від фінансування інноваційної діяльності на одного зайнятого, i -го регіону в j -му році.

У результаті отримуємо, що коефіцієнт залежності частки підприємств, що впроваджують інновації, від фінансування інноваційної діяльності на одного зайнятого складає 0,04235 %/ (грн/прац.). Відповідно для досягнення порогового значення, що визначений у Наказі № 60 на рівні 50,0 % підприємств, що впроваджують інновації, фінансування інноваційної діяльності на одного зайнятого в регіоні повинно складати 1 180,74 грн. Таким чином, доцільно доповнити перелік показників стану науково-технологічної безпеки держави індикатором фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності на одного зайнятого за регіонами України з прийняттям порогового значення на рівні 1 180,74 грн/прац. за цінами 2011 р.

Максимальна частка підприємств, що займалися інноваціями, була зафіксована в 2011 р. на рівні 16,2 %. Середньозважений показник залежності частки підприємств, що займаються інноваціями, від фінансування інноваційної діяльності на одного зайнятого, розрахований за аналогією до попереднього показника, складає 0,05512 %/(грн/прац.). У випадку фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності на рівні досягнення 50,0 % підприємств, що впроваджують інновації, а саме як було нами встановлено раніше 1 180,74 грн/прац., питома вага підприємств по регіонах України, які будуть займатися інноваціями досягне 65,09 %, що позитивним чином позначиться на відповідній частці підприємств на загальнонаціональному рівні.

Порогове значення частки інноваційної продукції в загальному обсязі реалізації промислової продукції зазначається в Наказі № 60 на рівні 5,0 %. У 2011 р. цей показник дорівнював 3,8 % (76,0 % від порогового значення) (рис. 3). Максимальне значення було досягнуто в 2006—2007 рр. на рівні 6,7 %, що склало 134,0 % від порогового значення.

Середнє значення коефіцієнта залежності від фінансування інноваційної діяльності на одного зайнятого частки інноваційної продукції в загальному обсязі промислової за регіонами складає 0,032 %/(грн/прац.). Коефіцієнт залежності частки інноваційної продукції в загальному обсязі реалізації промислової продукції складає 0,02133 %/(грн/прац.). У випадку досягнення порогового значення в розмірі 5,0 % рівень фінансування складає 234,45 грн. У випадку фінансування на рівні 1 180,74 грн частка інноваційної продукції в загальному обсязі

реалізації промислової продукції досягне рівня 25,18 %, що в 5,04 разу перевищує порогове значення (5,0 %).

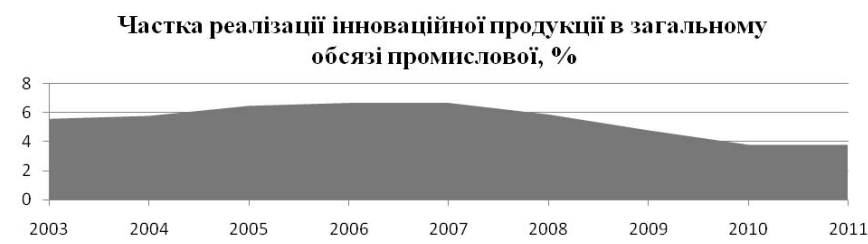

Рис. 3. Частка реалізації інноваційної продукції в загальному обсязі промислової впродовж 2003—2011 рр., %¹

Примітка до рис. 3: 1 — складено автором на основі даних [5; 8]

У результаті поелементного ділення даних щодо обсягу реалізації інноваційної продукції на дані щодо обсягу фінансування інноваційної діяльності за регіонами України впродовж 2004—2011 рр. отримуємо коефіцієнт залежності обсягу реалізації інноваційної продукції від фінансування інноваційної діяльності 8,43. При фінансуванні інноваційної діяльності на рівні 1 180,74 грн/прац. загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності в Україні дорівнює 27,6 млрд грн. Відповідно потенційний рівень реалізації інноваційної продукції в Україні за даними 2011 р. складає 232,9 млрд грн, що перевищує фактично досягнутий рівень 42,387 млрд грн у 5,5 разу.

Висновки з проведеного дослідження. У результаті проведеного дослідження нами отримано такі основні висновки:

Коефіцієнт залежності частки підприємств, що впроваджують інновації, від фінансування інноваційної діяльності на одного зайнятого складає 0,04235 %/(грн/прац.) у цінах 2011 р., тобто для досягнення встановленого порогового значення на рівні 50,0 % підприємств, що впроваджують інновації, фінансування інноваційної діяльності на одного зайнятого в регіоні повинно складати 1 180,74 грн у цінах 2011 р. Таким чином, доцільно доповнити перелік показників стану науково-технологічної безпеки держави індикатором фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності на одного зайнятого за регіонами України з прийняттям порогового значення на рівні 1 180,74 грн/прац. за цінами 2011 р.

Середньозважений показник залежності частки підприємств, що займаються інноваціями, від фінансування інноваційної діяльності на одного зайнятого, складає 0,05512 %/(грн/прац.). При фінансуванні інноваційно-інвестиційної діяльності на рівні 1 180,74 грн/прац. у цінах 2011 р., питома вага підприємств по регіонах України, які будуть займатися інноваціями, досягне 65,09 %.

Коефіцієнт залежності частки інноваційної продукції в загальному обсязі реалізації промислової складає 0,02133 %/ (грн/прац.). При фінансуванні на рівні 1 180,74 грн частка інноваційної продукції в загальному обсязі реалізації промислової досягне рівня 25,18 %, що в 5,04 разу перевищує порогове значення (5,0 %).

Коефіцієнт залежності обсягу реалізації інноваційної продукції від обсягу фінансування інноваційної діяльності складає 8,43. При фінансуванні інноваційної діяльності на рівні 1 180,74 грн/прац. загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності в Україні дорівнює 27,6 млрд грн у цінах 2011 р., що дозволило б досягти рівня реалізації інноваційної продукції досягне 232,9 млрд грн, що перевищує фактично досягнутий рівень 42,387 млрд грн у 5,5 разу.

Література

1. Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України» від 02.03.2007 № 60 // Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.
2. Балацкий Е. Инновационные и инвестиционные факторы эффективности производства [Текст] / Е. Балацкий, А. Раптовский // Общество и экономика. — 2007. — № 1. — С. 3—27.
3. Захарін С. В. Оцінювання впливу корпоративного сектору економіки на її інвестиційно-інноваційний розвиток / С. В. Захарін // Проблеми науки. — 2008. — № 7. — С. 7—12.
4. Кириленко В. І. Інвестиційна складова економічної безпеки: Монографія / В. І. Кириленко. — К.: КНЕУ, 2005. — 232 с.
5. Наукова та інноваційна діяльність в Україні у 2011 році. Стат. зб. — К.: ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2012. — 305 с.
6. Технології інноваційного розвитку підприємства у контексті інституціоналізму : монографія / Н. П. Гончарова, Г. О. Швиданенко, І. С. Капарулін [та ін.]; за заг. ред. канд. екон. наук, проф. Г. О. Швиданенко. — К.: КНЕУ, 2012. — 225 с.
7. Яценко А. Стратегія ефективного виходу України на міжнародний ринок інвестицій і інновацій [Текст] / А. Яценко // Наука та інновації. — 2008. — № 3. — С. 60—61.
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Статтю подано до редакції 21.10.2012 р.

УДК 336.711

С.І. Ходакевич, канд. екон. наук,
доцент кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»

УЧАСТЬ ДЕРЖАВИ У ФУНКЦІОНУВАННІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ

АНОТАЦІЯ. У статті розглядається проблема державної участі в банківській системі. Проведено розгляд ключових теоретичних концепцій державної присутності у банківській сфері з метою узагальнення та обґрунтування методологічних засад вибору ефективної моделі участі держави в банківській сфері.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: державний банк, комерційний банк, участь держави, банківська система.